

QABUL QILINGAN TA'LIM SIFATINING TURIZM VA MEHMONDO'STLIK TALABALARINING KASB TANLASHIGA TA'SIRI: AKADEMIK SAMARADORLIKNING VOSITACHILIK TA'SIRI

Rasulov Hamidjon Yakubovich

hamidbekrasulov49@gmail.com

MAQOLA HAQIDA

Qabul qilindi: 24-sentabr 2023-yil

Tasdiqlandi: 26-sentabr 2023-yil

Jurnal soni: 8

Maqola raqami: 13

DOI: <https://doi.org/10.54613/ku.v8i8.805>

KALIT SO'ZLAR/ Ключевые слова/

keywords

Turizm, mehmondo'stlik, empirik tadqiqotlar

ANNOTATSIYA

Turizm va mehmondo'stlik talabalarining kasb tanlashlari oliy ta'lim muassasalari uchun ham, sanoat amaliyotchilari uchun ham muhimligiga qaramasdan, turizm va mehmondo'stlik talabalarining doktoranturadan keyingi xatti-harakatlar rejalariga ta'lim sifatining ta'lim sifatini qanday qabul qilishlari haqida ma'lumotga ega bo'lishlari kerak. Bu, ayniqsa, muvaffaqiyati ko'p jihatdan malakali xodimlarga bog'liq bo'lgan turizm va mehmondo'stlik sanoatiga tegishli. Mutaxassislar aytganidek, turizm sohasidagi ta'lim sifati mehmondo'stlik talabalarining turizm va mehmondo'stlik dasturlarini tanlash qarorlariga ta'sir qiluvchi muhim omil hisoblanadi. Shu nuqtayi nazardan, talabalarining kelajakdagi xatti-harakatlarini tushunish va ta'lim sifatini yaxshilash uchun qabul qilingan ta'lim sifatini tushunish juda muhimdir.

Kirish. Turizm va mehmondo'stlik ko'p mehnat talab qiladigan soha ekanligi va shuning uchun turizm xizmatlarini muvaffaqiyatli taqdim etish ko'p jihatdan sifatli inson resurslariga bog'liq ekanligi haqida keng kelishuv mavjud. Biroq, sanoatda ishlash barcha turizm va mehmondo'stlik talabalariga yoqmasligi mumkin va shuning uchun boshqa yo'llar, shu jumladan, oliy ma'lumot olish ham ko'rib chiqilishi mumkin. Talabalarining kasb tanlashlaridan qat'i nazar, doktoranturadan keyingi natijalarni aniqlashda ta'lim sifatining roli keng ko'lamli fanlarda e'tirof etilgan. Turizm va mehmondo'stlik sohasida ham ta'lim sifati talabalarining xatti-harakatlari va rejalarini shakllantirishda hal qiluvchi rol o'ynashi ta'kidlanadi. Turizm va mehmondo'stlik talabalarining kasb tanlashini nima aniqlayotganini tushunish muhim ahamiyatga ega bo'lishi mumkin, chunki talabalar uzoq ish soatlari va o'zgaruvchan jadvallar kabi o'ziga xos qiyinchiliklar tufayli sanoatdagi martaba haqida o'ylashni istamasligi mumkin. Turizm va mehmondo'stlik talabalariga qaratilgan oldingi tadqiqotlar turli mavzularni, jumladan, talabalarining martaba niyatlari va munosabatlari, ta'lim sifati haqidagi tasavvurlari, martaba rejalashtirish xatti-harakati, o'z-o'zini samaradorligi va akademik samaradorligini ko'rib chiqadi. Ushbu tadqiqotlar turizm va mehmondo'stlik talabalarining tajribalari, imtiyozlari va umidlari haqida qimmatli ma'lumotlarni taqdim etsa-da, turizm va mehmondo'stlik bo'yicha ta'lim sifati va uning natijalari asosan kam o'rganilmagan. Xususan, ta'lim sifati, akademik samaradorlik va doktoranturadan keyingi tanlovlar o'rtasidagi munosabatlarni har tomonlama modellashtirish mavjud emas.

Ushbu bilim bo'shliqlariga qarshi, ushbu tadqiqot idrok etilgan ta'lim sifati, akademik samaradorlik, sanoatga qo'shilish niyati va turizm bo'yicha doktoranturani davom ettirish niyatini bog'laydigan asosni empirik baholashga qaratilgan. Taklif etilayotgan konseptual model idrok etilgan ta'lim sifati akademik o'z-o'zini samaradorligiga, sanoatga qo'shilish niyatiga va doktoranturani davom ettirish niyatiga bevosita ta'sir qilishini ko'rsatadi. Bundan tashqari, akademik samaradorlik sanoatga qo'shilish niyatiga va doktoranturani davom ettirish niyatiga bevosita ta'sir ko'rsatishi taklif etiladi. Bundan tashqari, tadqiqot, bir tomondan, ta'lim sifati va sanoatga qo'shilish niyati, ikkinchi tomondan, ta'lim sifati va doktoranturada o'qish niyati o'rtasidagi vositachi sifatida akademik o'z-o'zini samaradorligini taklif qiladi. Ushbu munosabatlarni modellashtirish orqali tadqiqot oliy ta'lim muassasalariga turizm va mehmondo'stlik sohasi talabalarining kasb tanlashiga ta'sir etuvchi omillar to'g'risida empirik tushunchalar berishni maqsad qilgan.

Adabiyot tahlili. *Oliy ta'limda qabul qilingan sifat* - Xizmat sifati kontsepsiyasi turli sohalarda keng ko'lamlarda o'rganilgan va oliy

ta'lim ham bundan mustasno emas. Oliy ta'lim sifati bo'yicha turli konseptualizatsiyalar paydo bo'ldi, oliy ta'limda sifatni aniqlash bo'yicha konsensus yo'q. Biroq, oliy ma'lumot talabalarining idrokiga ijobiy ta'sir ko'rsatishi keng tarqalgan. Ta'lim sifati oliy ta'lim muassasalari uchun mukammallikni ta'minlash uchun raqobat omili sifatida qabul qilinadi. Shu sababli, oliy o'quv yurtlari nafaqat malakali bitiruvchilarni ta'minlashi, balki ularning talabalar ta'lim sifatini qanday qabul qilishlari haqida ma'lumotga ega bo'lishlari kerak. Bu, ayniqsa, muvaffaqiyati ko'p jihatdan malakali xodimlarga bog'liq bo'lgan turizm va mehmondo'stlik sanoatiga tegishli. Mutaxassislar aytganidek, turizm sohasidagi ta'lim sifati mehmondo'stlik talabalarining turizm va mehmondo'stlik dasturlarini tanlash qarorlariga ta'sir qiluvchi muhim omil hisoblanadi. Shu nuqtayi nazardan, talabalarining kelajakdagi xatti-harakatlarini tushunish va ta'lim sifatini yaxshilash uchun qabul qilingan ta'lim sifatini tushunish juda muhimdir.

Ta'lim sifati bo'yicha izchil tadqiqotlar majmuasi mavjud. Xususan, o'quvchilarning ta'lim va akademik imkoniyatlarini idrok etishi ta'lim sifatini aniqlashda muhim omillar bo'lib ko'rinadi, mehmondo'stlik ta'limi uchun beshta ta'lim sifati o'lchovlarini aniqladi, ya'ni; talabalarini qo'llab-quvvatlash, sanoat tarmog'i, innovatsion o'quv dasturi, o'quv muhiti va o'qituvchilar va dastur ma'lumotlari. Xuddi shunday, mehmondo'stlik talabalarining o'qitish va o'qitishning ta'lim sifati, kutubxona resurslari, sport va dam olish maskanlari haqidagi tasavvurlari ijobiy ekanligini aniqladi. Biroq, umuman olganda, oliy ta'limda ta'lim sifati, ayniqsa, turizm va mehmondo'stlik hali tushunilmagan.

Akademik samaradorlik. Ijtimoiy kognitiv nazariya xatti-harakatni tushuntirishga xizmat qiladi va u inson xatti-harakatlarini tartibga soluvchi ijtimoiy tizimlar va o'z-o'zini tartibga solish omillariga ishora qiladi. O'z-o'zini tartibga solish – bu shaxsning o'z harakatlarini boshqarishi va boshqaradigan usuli va shaxsning ishonchiga juda ta'sir qiladi. Bu ishonch o'z-o'zini samaradorligini tavsiflash uchun ishlatiladigan umumiy atamadir. O'z-o'zini samaradorlik "ma'lum yutuqlarga erishish uchun zarur bo'lgan harakat yo'nalishlarini tashkil etish va amalga oshirish qobiliyatiga ishonish" sifatida ta'riflanishi mumkin va bu talabalarining motivatsiyasi va bilim olishining asosiy omilidir. Akademik o'z-o'zini samaradorligini talabalarining ta'lim maqsadlariga erishish qobiliyatlariga haqidagi fikrlari deb atash mumkin. Oliy ta'lim bo'yicha oldingi tadqiqotlarda turli xil o'zgaruvchilar akademik samaradorlik bilan bog'liqligi aniqlangan. Turizm va mehmondo'stlik kontekstida akademik o'z-o'zini samaradorligi mahalliy va xalqaro talabalarining akademik yutuqlari va martaba tayyorlash xatti-harakatlari

o'rtasidagi munosabatni tushuntiruvchi asosiy mexanizm ekanligi aniqlandi. Shunga qaramay, turizm va mehmondo'stlik talabalarining akademik o'z-o'zini samaradorligini ularning kasb tanlashi bilan bog'liq boshqa o'zgaruvchilar bilan modellashtirish mavjud adabiyotlarda aniq kamchilik bo'lib qolmoqda.

Kasb tanlash. Turizm va mehmondo'stlik sanoati ko'p mehnat talab qiladigan sanoatdir; shuning uchun turizm va mehmondo'stlik sanoati uchun yaxshi ma'lumotli va malakali ishchi kuchi juda muhimdir. Turizm va mehmondo'stlik sanoatida malakali ishchi kuchini ishga joylashtirish xizmat sifatini oshirish va malakali ishchi kuchidan samarali foydalanishga yordam beradi. Shunday qilib, oliy ta'lim inson resurslarini rivojlantirish va talabalar uchun ehtiyotkorlik maqsadlarini sifatli boshqarishning muhim omillaridan biridir. Turizm va mehmondo'stlik ta'lim muassasalari soni va bitiruvchilar soni ko'paygan bo'lsa-da, bir qancha tadqiqotlar turizm va mehmondo'stlik sanoatida hali ham yaxshi ma'lumotli va malakali xodimlarni yollash zarurligini ko'rsatdi. Biroq, katta va o'sib borayotgan adabiyotlar to'plami talabalar uzoq ish soatlari va mavsumiy ish kabi turizm xususiyatlari tufayli turizm va mehmondo'stlik sanoatida ishlashni xohlamasligini ko'rsatdi. Turizm va mehmondo'stlik sanoatining tabiati nafaqat talabalarning kelajakdagi tendensiyalariga ta'sir qiladi, balki individual omillar, amaliyot, umidlar, samaradorlik, ishga moslashish, ishga qiziqishlari, ish tajribasi, maosh, o'sish imkoniyati va ular olgan ta'lim talabalarning kasb tanlashiga ta'sir qilishi mumkin. Tadqiqotlar talabalarning turizm va mehmondo'stlik sanoatiga qo'shilish niyatlarini tan olgan bo'lsa-da, tadqiqot hali talabalarning doktoranturaga kirish bo'yicha qarorlarini tizimli ravishda o'rganmagan.

Gipotezaning rivojlanishi. So'nggi yillarda oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifatiga oid adabiyotlar soni ortib bormoqda. Mavjud tadqiqotlar o'lchovlarni ishlab chiqishga, o'quvchilarning ta'lim sifatini o'lchashga qaratilgan. Biroq, hozirgi kunga qadar turizm va mehmondo'stlik talabalarining ta'lim sifati, akademik samaradorlik va xulq-atvor niyatlari o'rtasidagi bog'liqlikning tarqalishini o'rganish bo'yicha juda kam tadqiqot olib borildi. Turizm va mehmondo'stlik ta'limi sanoat uchun malakali bitiruvchilarni saqlab qolishda muhim rol o'ynashini hisobga olsak, bu kamchilik hayratlanarli. Demak, o'quvchilarning xulq-atvor niyatlariga ta'sir qiluvchi turli xil o'zgaruvchilarni tushunish o'qituvchilar uchun turizm sohasida ta'lim sifatini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Dastlabki topilmalar shuni ko'rsatadiki, xizmat sifati menejment, marketing va turizm adabiyotlarida xulq-atvor niyati bilan bog'liq. Qabul qilingan ta'lim sifati bilan bir qatorda, demografik o'zgaruvchilar, institutsional turlar, akademik yutuqlar, xabardorlik, bilim va motivatsiya kabi turli omillar talabalarning doktoranturada o'qish niyatiga ta'sir qilishi mumkinligini ko'rsatadigan ko'plab adabiyotlar mavjud. Turizm va mehmondo'stlik oliy ta'limi kontekstida talabalar o'rtasidagi munosabatlar, qabul qilingan ta'lim sifati, sanoatga qo'shilish niyati va doktoranturaga kirish niyatlarini kamligicha qolmoqda. Shunday qilib, quyidagi gipotezalar taklif etiladi:

G1. Qabul qilingan ta'lim sifati talabalarning turizm va mehmondo'stlik sanoatiga qo'shilish niyatini oshiradi.

G2. Qabul qilingan ta'lim sifati talabalarning doktoranturada o'qishga intilishlarini kuchaytiradi.

Akademik o'z-o'zini samaradorligi akademik ishlash bilan bevosita bog'liqligini ko'rsatadigan muhim empirik dalillar mavjud. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, akademik samaradorlikka ta'lim sifati ta'sir qilishi mumkin. Masalan, turli xil o'quv muhitlari (ta'lim sifati) bashorat qiluvchi sifatida) akademik o'z-o'zini samaradorligiga sezilarli ta'sir ko'rsatishi mumkinligini ta'kidlaydi. Shunday qilib, biz qabul qilingan ta'lim sifati akademik samaradorlikka ijobiy ta'sir ko'rsatishi mumkin deb taxmin qilamiz.

- Muhokamalarga asoslanib, quyidagi gipotezalar shakllantiriladi:

- Qabul qilingan ta'lim sifati talabalarning akademik samaradorligini oshiradi.

Akademik o'z-o'zini samaradorligi talabalarning xatti-harakati bilan chambarchas bog'liq. Ijtimoiy kognitiv nazariya shuni ko'rsatadiki, akademik o'z-o'zini samaradorligi talabalarning maqsadlariga erishishlari uchun juda muhimdir. Talabalarning akademik o'z-o'zini samaradorligiga oid ko'plab adabiyotlar nashr etilgan va birinchi navbatda tadqiqotlar o'z-o'zini samaradorligi va

kasb tanlash, psixologik konstruksiyalar, akademik samaradorlik, motivatsiya va muvaffaqiyat o'rtasidagi bog'liqlikka qaratilgan. Biroq, turizm va mehmondo'stlik tadqiqotlarida akademik o'z-o'zini samaradorligi bo'yicha o'sib borayotgan akademik adabiyotlarga qaramasdan, turizm va mehmondo'stlik talabalarining akademik o'z-o'zini samaradorligi va kasb tanlashlari o'rtasidagi munosabatlarni chuqur tushunish hali ham mavjud emas. Bundan tashqari, akademik o'z-o'zini samaradorligi talabalarga bitiruv va ish topish uchun o'qishlarini boshqarishga yordam berishi mumkin. Shunday qilib, biz quyidagi gipotezalarni taklif qildik:

G3. Akademik o'zini-o'zi samaradorligi talabalarning turizm va mehmondo'stlik sanoatiga qo'shilish niyatini oshiradi.

G4. Akademik o'z-o'zini samaradorligi talabalarning turizm va mehmondo'stlik bo'yicha doktoranturada o'qish istagini kuchaytiradi.

Qabul qilingan ta'lim sifatining turizm va mehmondo'stlik talabalarining xulq-atvor niyatlariga bevosita ta'sirini tushunish ushbu munosabatlar haqida cheklangan tushunchalarni berishi mumkin, shuning uchun asosiy mexanizmlarning potensial rolini e'tiborsiz qoldirish mumkin. Joriy tadqiqotda biz ta'lim sifati va xulq-atvor niyatlarini munosabatlarining asosiy mexanizmini tushuntiruvchi mumkin bo'lgan vositachi o'zgaruvchi sifatida o'z-o'zini samaradorligini kiritamiz. Idrok etilgan ta'lim sifati, sanoatga qo'shilish niyati va doktoranturani davom ettirish niyati o'rtasidagi bog'liqlik Yuqoridagi muhokamaga ko'ra, biz quyidagi gipotezalarni ishlab chiqdik:

G5. Akademik samaradorlik ta'lim sifati va sanoatga qo'shilish niyati o'rtasidagi munosabatda vositachilik qiladi.

G6. Akademik o'z-o'zini samaradorligi idrok etilgan ta'lim sifati va doktoranturada o'qishni davom ettirish niyati o'rtasidagi munosabatda vositachilik qiladi.

Tadqiqot metodologiyasi. Ushbu tadqiqot uchun ma'lumotlarni to'plash uchun o'z-o'zidan boshqariladigan so'rovnoma ishlab chiqilgan. Ma'lumot yig'ish vositasi ikki bo'limdan iborat edi; birinchi bo'lim T&H talabalari (masalan, jinsi, yoshi) haqida demografik ma'lumotlarni to'plashga qaratilgan. Ikkinchi bo'lim tadqiqotda qo'llaniladigan konstruksiyalarni o'lchashga qaratilgan. Qabul qilingan ta'lim sifati Annamdevula va Bellamkonda tomonidan qabul qilingan 15 ta element yordamida o'lchandi. Akademik samaradorlik O'Sullivan dan qabul qilingan 10 ta element yordamida amalga oshirildi. Sanoatga qo'shilish niyati Uolsh va boshqalar tomonidan qabul qilingan ikkita element yordamida o'lchandi. Doktoranturani davom ettirish niyati Jepsen va Neumann (2010) tomonidan qabul qilingan uchta element yordamida o'lchandi.

Muhokama. Ushbu tadqiqot idrok etilgan ta'lim sifati, akademik samaradorlik, sanoatga qo'shilish niyati va doktoranturada o'qish niyati o'rtasidagi munosabatlarni o'rganish uchun mo'ljallangan. Bir qator tadqiqotlar ta'lim sifatining, akademik o'z-o'zini samaradorligining va turizm va mehmondo'stlik talabalarning kasb tanlashining muhimligini ta'kidlaydi. Ushbu tadqiqot shuni ko'rsatadiki, talabalarning ta'lim sifati sanoatga qo'shilish niyatiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Ushbu topilma ushbu sohada ta'lim sifatini sanoatga qo'shilish niyati bilan bog'laydigan boshqa tadqiqotlar ishini keng qo'llab-quvvatlaydi. Ma'lum bo'lishicha, turizm yo'nalishi bo'yicha talabalar oliy ta'lim sifatini his qilganlarida, ularda o'qishni tugatgandan so'ng sohaga qo'shilish borasida ijobiy munosabat paydo bo'ladi. Oldingi tadqiqotlardan farqli o'laroq, ta'lim sifati va doktoranturada o'qish niyati o'rtasida sezilarli ijobiy bog'liqlik bor. Buning mumkin bo'lgan izohi shundan iboratki, turizm va mehmondo'stlik talabalari uchun doktoranturada o'qishni davom ettirish niyati qoniqish, ishonch, umidlar yoki individual omillar kabi ta'lim sifatidan tashqari turli omillar ta'sir qilishi mumkin. Topilmalarni boshqa tadqiqotlar natijalari bilan taqqoslash, qabul qilingan ta'lim sifati akademik samaradorlikka sezilarli ta'sir ko'rsatishini tasdiqlaydi. Bundan tashqari, tadqiqot isbotlanganidek bu akademik samaradorlik va sanoatga qo'shilish niyati o'rtasidagi muhim bog'liqlikni ko'rsatadi. Bundan tashqari, ushbu tadqiqot oldingi tadqiqotlarda ma'lum qilingan topilmalarni qo'llab-quvvatlaydi, bu esa akademik o'z-o'zini samaradorligining doktoranturada o'qish niyatiga ijobiy ta'sirini ko'rsatadi.

Joriy tadqiqotning diqqatga sazovor joylaridan biri shundaki, akademik o'z-o'zini samaradorligi idrok etilgan ta'lim sifati va

doktoranturada o'qish niyati o'rtasidagi munosabatlarga to'liq vositachilik qiladi. Bundan tashqari, akademik samaradorlik ta'lim sifati va sanoatga qo'shilish niyati o'rtasidagi munosabatlarga qisman vositachilik qildi. Shu sababli, akademik o'z-o'zini samaradorligi nafaqat talabalarining motivatsiyasi va o'rganishining asosiy omili, balki oliy ta'lim talabalariga kasb tanlashlari bo'yicha qaror qabul qilish jarayonida yordam beradi.

Natijalar. Ushbu tadqiqot ta'lim sifati, akademik samaradorlik, sanoatga qo'shilish niyati va turizm bo'yicha doktoranturada o'qish niyati o'rtasidagi munosabatlarni taklif qiluvchi nazariy modelni taklif qildi va empirik tarzda sinovdan o'tkazdi. Turkiyaning oltita yirik universitetida bakalavriat turizm va mehmondo'stlik talabalari ma'lumotlaridan foydalangan holda, tadqiqot asosan taklif etilgan modelni tasdiqladi, bu ta'lim sifati turizm va mehmondo'stlik talabalarining sanoatga qo'shilish niyati bilan ijobiy bog'liqligini, lekin bu sohada doktoranturani davom ettirish niyatida emasligini ko'rsatdi. Kutilganidek, akademik o'z-o'zini samaradorligi turizm va mehmondo'stlik talabalarining sanoatga qo'shilish va doktoranturada o'qish istagi bilan ijobiy bog'liqligi aniqlandi. Ushbu tadqiqotning muhim jihati shundaki, akademik o'z-o'zini samaradorligi idrok etilgan ta'lim sifati va turizm va mehmondo'stlik talabalarining doktorantura darajasini olish niyatining ijobiylikini tushuntiruvchi asosiy mexanizm bo'lib xizmat qiladi. Tadqiqot bir nechta nazariy hissa qo'shadi va ba'zi amaliy natijalarni taklif qiladi.

Tadqiqotning kontseptualizatsiyaga qo'shgan hissasi ikki baravar ko'p. Birinchidan, ta'lim sifati natijalari bo'yicha ko'plab tadqiqotlarga qaramasdan, ta'lim sifati qanday qabul qilinishi mumkinligini tushunish uchun hozirgacha juda kam narsa qilingan. Turizm va mehmondo'stlik talabalarining kasb tanlashiga ta'sir qiladi. Shu sababli, bizning topilmalarimiz mavjud nazariy baholashlarni ta'lim sifati natijalariga kengaytiradi. Xususan, bizning tadqiqotimiz ta'lim sifati idrok etish turizm va mehmondo'stlik talabalarining sanoatga qo'shilish niyati bilan ijobiy bog'liqligini, lekin bu sohada doktoranturada o'qishni istamasligini targ'ib qiladi. Ikkinchidan, joriy tadqiqot ta'lim sifati va talabalarining akademik o'z-o'zini samaradorligi orqali kasb tanlashlari o'rtasidagi kesishuvni o'rganadi. Mualliflarning eng yaxshi ma'lumotlariga ko'ra, hech qanday tadqiqot akademik samaradorlikning vositachilik ta'sirini o'rganmagan. Shunday qilib, ushbu tadqiqot ta'lim sifati va doktoranturadan keyingi niyatlar o'rtasidagi murakkab munosabatlarni yaxshiroq tushunish orqali mavjud bilimlar to'plamiga qo'shimcha qiladi. Shu nuqtayi nazardan, ushbu tadqiqotning qiziqarli jihati shundaki, akademik o'z-o'zini samaradorligi idrok etilgan ta'lim sifati va turizm va mehmondo'stlik talabalarining doktorantura darajasini olishga intilishlari o'rtasidagi munosabatlarga to'liq vositachilik qiladi.

Xulosa va takliflar. Ushbu tadqiqot shuni ko'rsatdiki, talabalar ta'lim sifati qanchalik yuqori sezgilar, ular sanoatga qo'shilishga shunchalik moyil bo'ladilar va o'zlarini akademik jihatdan samarali deb bilishadi. Ushbu topilma ta'lim sifati oshirish muhimligini ta'kidlaydi, chunki bu ijobiy natijalarga olib kelishi mumkin. Shu sababli, oliy ta'lim muassasalari nafaqat ta'lim sifati o'z talabalarining akademik muvaffaqiyatiga erishish yo'li, balki talabalarining doktoranturadan keyingi kasbiy qarorlarini shakllantirish usuli sifatida ham qarashlari kerak. Asosiy e'tibor malakali ilmiy xodimlarni yollash, samarali o'quv mazmunini loyihalash va tegishli sharoitlarni ta'minlashga qaratilishi mumkin. Shunday qilib, ta'lim sifati oshirish va sanoatga qo'shilish uchun ijobiy niyatlarni kuchaytirish mumkin.

Qizig'i shundaki, bizning topilmalarimiz ta'lim sifati va talabalarining doktoranturada o'qish niyatlari o'rtasidagi ijobiy

bog'liqlik haqidagi bashoratimizni tasdiqlay olmaydi. Bu ta'lim sifati o'zining oldingi sabablari va u talabalarining doktoranturadan keyingi xatti-harakatlarini qay darajada shakllantirayotgani haqida ko'proq tadqiqotlar o'tkazish uchun eshiklarni ochadi. Xususan, joriy dasturlardan qoniqmagan turizm va mehmondo'stlik talabalari ushbu kamchilikni bartaraf etish uchun doktoranturada o'qishga tayyormi? Xuddi shu tarzda, yuqori sifatli ta'lim olgan turizm va mehmondo'stlik talabalari o'zlarining akademik hayotida o'zini-o'zi bajarish tuyg'usiga ega bo'ladilar va shuning uchun doktoranturada o'qishni o'ylamaydilar? Buni aytib, bizning natijalarimiz shuni ko'rsatdiki, qabul qilingan ta'lim sifati doktoranturani davom ettirish niyatiga bilvosita ta'sir qiladi, buning natijasida akademik o'z-o'zini samaradorlik orqali uzatiladi. Bundan ko'rinib turibdiki, oliy o'quv yurtlari nafaqat ta'lim sifatiga e'tibor qaratishlari, balki o'z talabalarining akademik samaradorligini ham nazorat qilishlari kerak. Bu, ayniqsa, turizm va mehmondo'stlik sohasida doktorantura darajasini taklif qiluvchi institutlarga tegishli. Sanoatning oliy ta'lim muassasalari bilan hamkorlik qilish imkoniyati ham bo'lishi mumkin, chunki ularning natijalari sanoatga qo'shiladigan ishchi kuchi sifatiga ta'sir qiladi. Bundan ko'rinib turibdiki, oliy o'quv yurtlari nafaqat ta'lim sifatiga e'tibor qaratishlari, balki o'z talabalarining akademik samaradorligini ham nazorat qilishlari kerak. Bu, ayniqsa, turizm va mehmondo'stlik sohasida doktorantura darajasini taklif qiluvchi institutlarga tegishli. Sanoatning oliy ta'lim muassasalari bilan hamkorlik qilish imkoniyati ham bo'lishi mumkin, chunki ularning natijalari sanoatga qo'shiladigan ishchi kuchi sifatiga ta'sir qiladi.

Turizm va mehmondo'stlik talabalarining doktoranturadan keyingi xulq-atvor niyatlari haqidagi tushunchamizni yaxshilashga yordam beradigan muhim topilmalar taqdim etilishiga qaramay, tadqiqot potensial cheklovlardan xoli emas. Birinchidan, tasavvurlar bo'yicha tadqiqot dizayni umumlashtirishni cheklaydi va shuning uchun bo'ylama va boshqa tadqiqot dizaynlaridan foydalangan holda keyingi tadqiqotlar yanada ishonchli va umumlashtiriladigan topilmalarni berishi mumkin. Ikkinchidan, ushbu tadqiqotning dastlabki g'oyasi pandemiya boshlanishidan oldin paydo bo'lgan bo'lsa-da, ma'lumotlar bir nechta cheklovlar va o'Ichovlar, shu jumladan, masofaviy o'qitish amal qilganda to'plangan. Pandemiya keltirib chiqargan noaniqlik talabalarining doktorantura rejalariga qanday qarashlariga ta'sir qilgan bo'lishi mumkinligiga shubha qilamiz. Shunday qilib, pandemiyadan keyin taklif qilingan modelni tasdiqlash zarur bo'lishi mumkin. Bundan tashqari, ushbu tadqiqot faqat ta'lim sifati, akademik o'zini-o'zi samaradorligi, sanoatga qo'shilish niyati va turizm va mehmondo'stlik bo'yicha doktoranturada o'qish niyatini ko'rib chiqdi. Kelajakdagi tadqiqotlar turli tuzilmalarni, jumladan, turizm va mehmondo'stlik talabalarining kasb tanlashiga ta'sir qilishi mumkin bo'lgan ilmiy yutuqlar, akademik xabardorlik yoki bilimlarni hisobga olishi kerak. Kelajakdagi tadqiqotlar, shuningdek, turizm va mehmondo'stlik talabalarining kasb tanlashidan tashqari ta'lim sifati va akademik o'z-o'zini samaradorligi natijalarini ham ko'rib chiqishi mumkin. Bu akademik xodimlar va talabalar jamoasi bilan munosabatlar va universitet hayotining sifati kabi bevosita natijalarni o'z ichiga olishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Ma'lumotnomalar, Aberg va Myuller, 2018.
2. KG. Aberg, D.K. Myuller, Shvetsiya turizm sanoatida ta'lim darajasidagi geografik farqlarning rivojlanishi.
3. Turizm geografiyasi, 20 (1) (2018), 67-84-betlar, Adie va boshqalar, 2019.
4. Turizmning dolzarb muammolari (2019), 1-5-betlar, Annan-Diab va Molinari, 2017.
5. Ta'limda menejment xalqaro jurnali, 15 (2) (2017), 73-83-betlar, Bennis va O'Tul, 2005.
6. Menejment istiqbollari akademiyasi, 27 (4) (2013), 287-298-betlar, Blasko, 2012.

7. Menejment ta'limi jurnali, 36 (3) (2012), 364-388-betlar, Blasques-Salom va boshqalar, 2019.

8. M. Blaskes-Salom, A. Blanko-Romero, J.G. Karbonnel, I. Myurrey, Mayorkadagi chakana savdo do'konlarining turistik gentrifikatsiyasi.

9. C. Milano, J. M. Cheer, M. Novelli, Sayohat va turizmdagi ortiqcha norozilik va choralar, CABI, Wallingford (2019), 39-69-betlar.

10. K. Boluk, S. Karnicelli. Mazlumlarni ozod qilish uchun turizm: Freyre falsafasiga asoslangan tanqidiy turizm ta'limi, 2019.

11. Turizm tadqiqotlari yilnomalari, 76 (2019), 168-179-betlar.
12. Turizm tadqiqotlari yilnomalari, 22 (3) (1995), 671-680-betlar.
13. Botti va Peypoch, Ko'p mezonli ELECTRE usuli va maqsadli raqobatbardoshligi, 2013.
14. Turizmni boshqarish istiqbollari, 6 (2013), 108-113-betlar.
15. G. Bouzer, U. Gretzel, E. Devis, M. Braun, Barqarorlik kelajagini o'rgatish (6) (2014), 692-701-betlar.
16. Bredli, Barqaror rivojlanishni iqtisod o'quv dasturiga integratsiyalash: amaliy tadqiqotlar tahlili va to'siqlarni tarmoq bo'yicha o'rganish, 2019.
17. R. Bakli, Skandinaviyadagi ekoturizm: nazariya va amaliyot darslari, 2007.
18. Turizm tadqiqotlari yilnomalari, 34 (4) (2007), 1085-1086-betlar
19. F. Buffa, Yosh sayyohlar va barqarorlik. Maqsad strategiyalari uchun profillar, munosabat va ta'sirlar, 2015.
20. E. Burrai, D.M. Buda, D. Stenford, Mas'uliyatli turizm mafkurasini qayta ko'rib chiqish, 2019.
21. Barqaror turizm jurnali, 27 (7) (2019), 992-1007-betlar.
22. S. Koul, Axborot va imkoniyatlarni oshirish: barqaror turizmga erishish kalitlari, 2006.
23. Barqaror turizm jurnali, 14 (6) (2006), 629-644-betlar.
24. Biznes uchun ta'lim jurnali, 79 (3) (2004), 149-151-betlar.
25. Ta'limda menejment xalqaro jurnali, 15 (2) (2017), 138-152-betlar.